

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК СИСТЕМИ ЦІННОСТЕЙ ТА СТУПЕНЮ ЛЕГКОСТІ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ

Момот В.Є.

Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

Вплив суспільних цінностей на економічні процеси зазвичай вивчався на якісному рівні перш за все тому, що соціальна психологія, частиною якої є теорії зміни суспільних цінностей є в основному описовою наукою, котра будується на умоглядних гіпотезах. Прояви цінностей зазвичай відновлюються по результатам аналізу поведінки та загальних прагнень людей. Таким є наприклад положення теорії інтегральної спіральної динаміки, що належить до переднього краю сучасної соціальної психології та дозволяє пояснити актуальні суспільні процеси й навіть спрогнозувати особливості поведінки та розвитку мікро-соціальних груп, таких наприклад, як персонал окремої компанії чи підприємства. Разом з тим наприкінці 70-х років минулого століття з'явилися передумови та на початку 80-х років було розроблено послідовні кількісні уявлення про систему цінностей на основі так званої теореми Інглхарту. Саме ці уявлення й можуть слугувати основою для кількісного дослідження за обраним напрямком. Тому дослідження закономірностей, що поєднують динаміку системи суспільних цінностей та ступінь легкості ведення бізнесу, що вже 15 років поспіль оцінюється у глобальному масштабі є дуже цікавими та актуальними.

Дотичною до зазначеної проблематики є економічна психологія, де ставляться питання психології власності, підприємництва, грошей та інвестиційної діяльності, досліджуються психологічні аспекти поведінки споживачів, особливості впливу оподаткування, економічну соціалізацію, психологічну оцінку якості життя, прийняття економічних рішень та деякі інші питання. В останні роки дуже динамічно розвивається поведінська економіка, що є новою міждисциплінарною наукою, яка ставить питання впливу психологічних факторів на економічні рішення та вчинки у різних економічних ситуаціях. Визначення змістовних рамок, що людина використовує для розуміння економічної ситуації та дій відповідно до цього розуміння є одним з напрямків нової науки, поряд з суб'єктивним неприйняттям несправедливості, обмеженою реальністю та фреймами. Досягнення у цих сферах наукової діяльності можуть слугувати ідеологічною базою аналізу сформульованої задачі.

Показники, що характеризують бізнес-інфраструктуру та підходи до організації та ведення бізнесу у різних країнах знаходилися у центрі уваги дослідників досить давно, але починаючи з 2004 року Світовим банком було запроваджено «Індекс легкості ведення бізнесу», розрахунок якого наразі охоплює 201 країну світу. Методика розрахунку індексу, що наразі включає 9 компонентів, постійно вдосконалюється, але сайт Світового банку містить співставні дані (або їх можна отримати за допомогою досить нескладної обробки). Що стосується системи суспільних цінностей, то у цьому напрямку працює ціла команда World Values Survey (WVS), що оприлюднила дані шістьох хвиль опитувань (1981-1989, 1990-1994, 1995-1998, 1999-2004, 2005-2009, 2010-2014). Ці дані можна використовувати у якості емпіричної бази дослідження.